

Hattedamen i Hasseris

Offentliggjort den 18. august 2010 som blog på www.u-landsnyt.dk/blog/51/hattedamen-i-hasseris

De yderligtgående synspunkter må have plads i udviklingsdebatten - de skærper tanken.

Sidst på foråret 1969 fik jeg på opslagstavlen på Vesthimmerlands Gymnasium øje på et ark papir, der vakte min nysgerrighed. I en klunserlejr eller et klunserisamfund indsamles, sorteres og sælges produktvarer og loppemarkedseffekter – det er den væsentligste aktivitet i Emmaus International, stiftet af Abbé Pierre.

Med henblik på lejren på en gård syd for Aalborg den sommer var en dame i den vestlige forstad Hasseris angivet som kontaktperson. Eftersom jeg var ganske ivrig efter at få det første ansigt sat på denne fristende sammenhæng, lod jeg være med bare at telefonere, men fik en snak i døren. Det er meget få af dem, jeg har mødt gennem 41 år i Emmaus, der har ledt tanken hen på betegnelsen ”hattedame”; men hende her må kunne regnes med til segmentet, ud fra det samlede indtryk fra de gange, ordet er indgået i den udviklingspolitiske debat, dvs. midaldrende og ældre fruer og enkefruer med store hjerter og masser af tid.

Det, jeg bedst husker fra samtaler, er det, der kommer helt bag på mig, og i dette tilfælde, at damen sagde: ”Jeg er modstander af statslig u-landsbistand – den tager ansvaret fra det enkelte menneske!”

Den havde jeg ikke regnet med – jeg havde hele tiden tænkt, at sagen måtte være så vigtig, at det gjaldt om at skaffe så megen støtte som muligt fra så mange som muligt. Hvordan kunne nogen mene andet?

Jeg kom aldrig til at tilslutte mig damens holdning – sektorprogrammer, generel budgetstøtte, lufthavne og den slags er det sikkert klogt at overlade til samarbejde mellem stater.

Hvilket meget langt fra udelukker, at det personlige ansvar er relevant at beskæftige sig med. Arbejdet rundt om i de folkelige u-landsorganisationer er langt hen drevet af en personlig ansvarsfølelse, der sidder dybt i den enkelte og kan udgøre en betydelig del af hvert menneskes oplevelse af, at selve tilværelsen overhovedet giver mening. Sådan har jeg det med arbejdet i Emmaus International, og sådan har mange andre det, der hvor de er.

Det skal også med, at et ubestemmeligt stort antal danskere er personligt involveret i forhold til u-landene i kraft af de valg, de træffer til fordel for mennesker i de varme lande, når de er på indkøb.

Hermed er vi inde på den bæredygtige handel, og det giver mig anledning til at referere en ytring, der udgør modpolen til den fra hattedamen i Hasseris: På et møde i Danidas oplysningsudvalg i oktober 1992 fremkom en markant sætning fra en dame fra Danidas styrelse – jeg kan beklageligvis ikke huske, hvad hun hed, og heller ikke, om hun bar hat; men hendes udsagn står ganske friskt i erindringen, fordi det er lige så yderligtgående som det fra foråret 1969 i Hasseris, bare i den anden ende af skalaen:

”Handelsspørgsmål er teknikaliteter, som ikke har med u-landsoplysning at gøre. Formålet med Danidas oplysningsbevilling er ene og alene at opbygge og fastholde forståelse i den danske befolkning for, at 1 pct. af bruttonationalproduktet skal gå til u-landsbistand.”

Hvis man ikke kan tilslutte sig synspunktet, kan man da beundre konsekvensen. Danida-damen sagde med andre ord, at vi bare skulle glemme alt om eftertænksomhed og samvittighed omkring handel og handling, betale vores skat med glæde og lade staten om resten.

Begge de omtalte synspunkter popper frem i min hjerne med korte mellemrum – yderligtgående ytringer har det med at fremkalde både angst og hovedrysten, samtidig med at de tvinger mig til grundigt at overveje, hvor jeg helt præcist står i det spørgsmål, der i hvert enkelt sammenhæng er oppe at vende.

De ekstreme holdninger må åbent frem i den offentlige debat; for de skærper tanken.

Selv om hattedamen i Hasseris fremførte et rabiart synspunkt, satte hun mig faktisk i gang med at tænke anderledes end hidtil, med at indtænke den personlige vinkel i alle udviklingssammenhænge. Derfor sender jeg hende en gang imellem en venlig tanke i hendes himmel.